



CENTRUL PENTRU DREPTURILE OMULUI DIN MOLDOVA
ЦЕНТР ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА В
МОЛДОВЕ
THE CENTER FOR
HUMAN RIGHTS
OF MOLDOVA



MD-2012, Moldova, Chişinău,
str. Sfatul Ţării, 16

Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442
E-mail: cpdom@mdl.net

la nr. 13.08.2013 nr. 01-10/10
din _____

**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**

**Str. Alexandru Lăpuşneanu nr.28,
Chişinău MD 2004,
Republica Moldova**

SESIZARE

Prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, articolele 38 alin. (1) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995 și articolul 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari nr. 1349-XIII din 17 octombrie 1997

1. AUTORUL SESIZĂRII

1. Aurelia Grigoriu,
2. Avocat parlamentar,
3. Municipiul Chișinău, str. Sfatul Țării 16
4. Tel: (022) 234 800

II. OBIECTUL SESIZĂRII

5. La 10.02.2000 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea cu privire la contenciosul administrativ¹. Prin urmare, art.4 lit. e) din Legea contenciosului administrativ, este expus în următoarea redacție:

- *„e) actele administrative referitoare la securitatea națională a Republicii Moldova, la exercitarea regimului stării excepționale, la măsurile de urgență luate de autoritățile publice în vederea combaterii calamităților naturale, incendiilor, epidemiilor, epizootiilor și altor fenomene de aceeași natură,,*

6. Avocatul parlamentar consideră că aceste norme reprezintă o restrângere nejustificată ce contravin art. 20, 16, 28, 72 al.3, 53, 54 din Constituția Republicii Moldova, art.8 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 14 din Pactul cu privire la drepturile civile și politice, art. 6, 8, 13 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale.

III. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

7. În opinia avocatului parlamentar prevederile normei precitate contravin constituției și actelor internaționale, după cum urmează:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

¹ Monitorul oficial Nr 57-58

(2) *Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.*

Art. 16 Egalitate

(1) *Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.*

(2) *Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.*

Art.20 Accesul liber la justiție

(1) *Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.*

(2) *Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.*

Art.53 Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) *Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.*

Art. 54 Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) *În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.*

(2) *Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.*

(3) *Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.*

(4) *Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.*

Articolul 3 din Declarația Universală a Drepturilor Omului
Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea sa.

Art.8 din Declarația Universală a Drepturilor Omului
„Orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanțelor judiciare competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege”

Art. 14 din Pactul cu privire la drepturile civile și politice
„Toți oamenii sunt egali în fața tribunalelor și curților de justiție. Orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege...”

Art. 6 CEDO
„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege...”

Art.8 CEDO
„Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului și a corespondenței sale”

Art.13 CEDO
„Orice persoana, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale”

EXPUNEREA ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI

8. Avocatul parlamentar notează, Constituția Republicii Moldova a instituit prin art. 72 al.3 organizarea și funcționarea contenciosului administrativ.

9. Iar Art.53 al.1 garantează „Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei”

10. În art. 3 din Legea cu privire la contenciosul administrativ² stabilește, că obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de:

- a) autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi;
- b) subdiviziunile autorităților publice;
- c) funcționarii din structurile specificate la lit.a) și b).

(2) Obiect al acțiunii în contenciosul administrativ poate fi și nesoluționarea în termenul legal a unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

11. Iar art. 4 lit.e) din Legea cu privire la contenciosul administrativ, stabilește actele exceptate de la controlul judecătoresc, printre care și *actele administrative referitoare la securitatea națională a Republicii Moldova, la exercitarea regimului stării excepționale*.

12. Accesul liber la justiție constituie un principiu fundamental al organizării oricărui sistem judiciar democratic fiind consacrat într-un număr important de documente internaționale. Mecanismul statal de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, un factor de primă importanță, constituie buna funcționare a autorității judecătorești, astfel încât să se asigure oricărei persoane dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Pe plan procesual, accesul liber la justiție este concretizat în prerogativele pe care le implică dreptul la acțiune, ca aptitudine legală ce trebuie să fie recunoscută de ordinea juridică oricărei persoane fizice sau juridice.

13. Pornind de la premisa că drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, susținem că imposibilitatea concretă sau condiționată de drept și de fapt de sesizare a unei instanțe competente de către o persoană interesată, constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție.

14. Dreptul la un proces echitabil, în accepțiunea art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului reprezintă un fapt, un complex de obligații impuse statului al căror unic scop este protejarea altor drepturi și libertăți fundamentale. De asemenea, Curtea europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa, a statuat că dreptul la instanțe trebuie să fie un drept efectiv. Prin urmare, apreciem că suma obligațiilor impuse statelor și care formează dreptul la un proces echitabil este, practic nelimitată,

² *Legea cu privire la contenciosul administrativ Nr. 793 10.02.2000*

tocmai pentru acest complex de garanții procedurale reprezintă premisa existenței unui stat de drept.

15. Ombudsmanul susține că într-un sistem democratic, de legalitate, anularea unui act administrativ trebuie lăsată în competența, cu precădere dacă nu organelor ierarhic superioare, *exclusiv autorității judecătorești*. Astfel, potrivit art.20 al 1 al Constituției RM orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, iar art.53 al legii fundamentale creează cadrul general al dreptului persoanei care se consideră vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

16. Potrivit art. 22 pct.1 din Recomandarea(2007)7³ Comitetului de Miniștri al statelor membre referitor la bună administrare, persoanele fizice au dreptul de a solicita în mod direct sau în mod excepțional un control jurisdicțional al unei decizii administrative care afectează în mod direct drepturile și interesele lor.

17. Potrivit pct. 1 și 5 din Recomandarea (2004)20⁴ Comitetului de Miniștri către statele membre privind controlul judiciar al actelor administrative, explică că "*acte administrative*" se înțelege acele acte juridice - atât individuale, cât și normative - și actele materiale ale administrației luate în exercitarea autorității publice care ar putea afecta drepturile sau interesele persoanelor fizice sau juridice. Prin "*control jurisdicțional*" se înțelege examinarea și stabilirea de către un tribunal al legalității unui act administrativ și adoptarea de măsuri adecvate, cu excepția revizuirii de către o Curte Constituțională. Dacă tribunalul constată că un act administrativ este ilegal, acesta ar trebui să aibă competențele necesare pentru a remedia situația, astfel că este în conformitate cu legea. În special, ar trebui să fie competente cel puțin să anuleze decizia administrativă și, dacă este necesar să trimită cauza autorității administrative de a lua o nouă decizie care trebuie să fie în conformitate cu hotărârea instanței de judecată.

³<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1155877&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383>

⁴<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=802925&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383>

18. Potrivit HCCRM nr. 18 din 11.12.2012⁵, Curtea a menționat „că funcționarea oricărei societăți democratice presupune în permanență ca premisă esențială în realizarea statului de drept necesitatea creării unui sistem instituționalizat de control capabil să “cenzureze” activitatea autorităților publice la orice nivel, astfel încât puterea deținută să nu devină o prerogativă la discreția celor ce o exercită”.

19. Astfel, contenciosul administrativ⁶, în calitate de instituție juridică, are drept scop contracararea abuzurilor și exceselor de putere din partea autorităților publice, apărarea drepturilor persoanelor în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice, precum și asigurarea ordinii de drept. Legea contenciosului administrativ în art.1 alin.(2) stipulează că orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată. Prin urmare, anularea cu sens de sancționare o poate face, fie organul ierarhic superior, fie de justiția administrativă.

20. În art. 54 Constituția Republicii Moldova conține o clauză generală de restrângere a exercițiului unor drepturi. Ea reia în mare parte prevederile paragrafelor 2 ale articolelor 8-11 ale Convenției Europene a Drepturilor Omului. Jurisprudența Curții Europene de la Strasbourg a extins aceste prevederi și celorlalte drepturi relative. Astfel, condițiile pe care o ingerință în exercițiul unui drept trebuie să le îndeplinească sunt următoarele: Ingerința trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică, să fie proporțională scopului urmărit. Considerăm că norma juridică precitată îngreșește drepturile cetățeanului vătămat de autoritate publică printr-un act administrativ la accesul liber la instanța de contencios administrativ, restricție ce contravine art. 54 din Constituție. Astfel de îngreșire diminuează drepturile și libertățile fundamentale ale omului, ce avînd un caracter absolut ating existența însuși a substanței acestor drepturi și libertăți. Putem conchide, că norma precitată supusă controlului constituționalității, îngreșesc cetățeanul de a se adresa în contenciosul administrativ pentru anularea actului administrativ, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei.

Restrîngerea a exercițiului unor drepturi trebuie să fie necesară într-o societate democratica, sa fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu trebuie să ducă la suprimarea dreptului sau a libertății.

⁵ Hotărîre pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10 februarie 2000 nr. 18 din 11.12.2012

⁶ Legea contenciosului administrative nr. 793-XIV din 10.02.2000

21. Prin contencios administrativ se înțelege activitatea de soluționare de către instanțele competente, potrivit legii, a conflictelor în care cel puțin una din părți este organ al administrației publice, un funcționar al acesteia ori un serviciu public administrativ, conflicte născute din acte administrative ilegale, ori din refuzul de a rezolva o cerere referitoare la un drept recunoscut de lege.

22. Cu toate că organele publice pot emite mai multe categorii de acte, precum acte specifice statului, acte de drept comercial, de dreptul muncii, acte administrative etc., numai actele administrative pot ajunge în contencios administrativ.

23. Așadar, securitatea națională este, în prezent, garantată de securitatea militară, de securitatea economică, de securitatea energetică, de securitatea mediului, de securitatea psihologică, de securitatea juridică ș.a.m.d., toate aceste axe de securitate constituind componente vitale de securitate, pe care individul le resimte în mod direct.

24. Dreptul la securitate este un drept fundamental de care trebuie să se bucure orice ființă umană, motiv pentru care, indiferent de oportunitățile, amenințările sau direcțiile de acțiune declarate de purtătorii de decizie, obiectivul primordial al unei politici de securitate este garantarea dreptului la securitate. Doar astfel poate fi garantat dreptul la viață și dreptul la libertate și doar astfel poate fi apărută integritatea fizică și psihologică a indivizilor.

25. A garanta siguranța cetățenilor, înseamnă, în primul rând, a garanta inviolabilitatea unor drepturi inerente naturii umane. Cu toate acestea, întâlnim numeroase incidente de securitate care aduc atingere acestor drepturi.

26. O definiție cuprinzătoare este aceea conform căreia politicile publice sunt seturi de decizii, norme și acțiuni, prin care autoritățile publice rezolvă problemele societății în ansamblu sau problemele unui segment particular al comunității. Politica de securitate este o politică publică elaborată de purtătorii de decizie pentru furnizarea securității naționale sau regionale⁷. Securitatea este unul din bunurile publice oferite și asigurate de un stat sau de un actor non-statal printr-o serie de decizii, strategii și procese, grupate sub eticheta de politică de securitate națională sau politică de securitate a unei entități naționale⁸.

27. Instrumentele universale promovate de Organizația Națiunilor Unite au influențat puternic instrumentele Uniunii Europene, statele membre UE ratificând deja instrumentele ONU. Astfel, pentru a proteja drepturile cetățenilor săi în situația unei

⁷ L. G. Popescu, , *Administrație și politici publice*, Editura Economică, București, 2006, p.226.

⁸ L. A. Ghica, M. Zulean (coord.), *Politica de securitate națională: concepte, instituții, procese*, Ed. Polirom, Iași, 2007, p. 34.

crize de securitate, Uniunea își propune să promoveze pacea, valorile sale și bunăstarea popoarelor sale și să ofere un spațiu de libertate, securitate și justiție⁹.

28. O criză de securitate poate afecta, cu precădere, dreptul la viață inerent fiecărei ființe umane. Declarația Universală a Drepturilor Omului, document adoptat și proclamat în 1948 de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, protejează dreptul la viață al ființelor umane prin articolul 3 al acestuia. Articolul 3 stipulează că Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea sa. Astfel, politicile de securitate naționale sau regionale vizează direct apărarea acestor drepturi, întrucât dreptul la viață, la libertate și la siguranță sunt cele dintâi drepturi civile și politice, toate celelalte drepturi depinzând de respectarea acestora.

29. Unul din izvoarele acestei practici este Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, adoptat de Adunarea Generală a ONU în 1966, instrument universal prin care se menționează în art. 6 că dreptul la viață este inerent persoanei umane, motiv pentru care acest drept trebuie ocrotit de lege. Articolul 9 al actului prevede că orice individ are dreptul la libertate și la securitatea persoanei sale și se invocă instituirea securității juridice ca element fundamental al acestui deziderat. Pactul pune în vedere că, în primul rând, legea este cea care protejează abuzurile la adresa drepturilor fundamentale. Un cadru legal precis și cuprinzător diminuează șansele apariției incidentelor de securitate.

30. Dacă drepturile fundamentale sunt negate prin invocarea unei situații excepționale, fără ca aceasta să fie reală, suntem în prezența unui abuz venit din partea purtătorilor de decizie, un abuz ce aduce atingere drepturilor fundamentale ale omului. O astfel de practică poate folosi protecția dreptului la viață și la securitate ca un paravan pentru interese politice imorale și abuzive.

31. Principiul liberului acces la justiție se aplică indiferent de calitatea persoanei și se concretizează în posibilitatea depunerii oricărei cereri a cărei rezolvare este de competența instanțelor judecătorești. Caracterul legitim sau nelegitim al pretențiilor formulate în justiție este rodul judecării cauzei și el se constată prin hotărârea judecătorească. Potrivit Constituției Republicii Moldova, exercitarea dreptului de acces la justiție nu poate fi îngădită prin lege, deoarece pe această cale se aduce atingere și existenței dreptului.

32. O garanție a efectivității și a eficacității accesului la justiție o constituie condițiile de calitate a legii, printre acestea fiind *previzibilitatea*. În cauza *Rotaru*

⁹ *Tratatul de la Lisabona în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 306, 17.12.2007.*

*contra României*¹⁰, C.E.D.O. recunoaște că o lege este previzibilă numai când este redactată cu suficientă precizie, de natură să permită oricărei persoane să își corecteze conduita. Insistând asupra predictibilității legii în cauza *Sunday Times contra Regatului Unit*¹¹ precum și în cauza *Cantoni contra Franței*¹², Curtea a decis că „cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o manieră rezonabilă, consecințele care pot apărea „dintr-un act determinat” ori care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă.

33. Un exemplu elocvent îl putem deduce din jurisprudența CEDO în cauza *Devlin c. Marea Britanie*¹³, prin care s-a statuat următoarele. Accesul la justiție presupune posibilitatea de a obține un control al oricărui act administrativ din partea instanțelor. După ce a trecut un test scris și un interviu, reclamantul a fost informat că s-a recomandat numirea sa într-un post de funcționar public în Irlanda de Nord, sub rezerva unor verificări prealabile. Ulterior, i s-a comunicat însă că postul nu i-a fost încredințat, fără nici o altă explicație. Bănuind faptul că respingerea candidaturii sale a avut la bază faptul că este catolic, reclamantul a sesizat comisia pentru egalitate în materie de muncă, căreia ministerul i-a comunicat un certificat ce atesta că refuzul se baza pe motive de securitate națională, astfel încât legislația pentru egalitatea de șanse în materie exercitării dreptului la muncă nu este aplicabilă. Cererea reclamantului pentru a obține controlul judiciar al măsurii ministrului a fost respinsă. În acest caz, articolul 6 a fost aplicabil întrucât reclamantul se poate pretinde victimă a violării dreptului său civil de a nu fi supus unui act de discriminare în exercitarea dreptului său la muncă. Pe fond, Curtea a constatat că decizia ministrului nu a fost supusă nici unei forme de control independent și niciun astfel de organ nu a fost încunoștințat cu privire la aspectele concrete ce țin de siguranța națională care ar fi împiedicat angajarea reclamantului. De aceea, dreptul său de acces la justiție a fost încălcat.

34. Curtea reamintește în jurisprudența sa la art.8 din CEDO, că atât înregistrarea de către o autoritate publică a unor date privind viața privată a unui individ, cât și folosirea lor și refuzul de a acorda posibilitatea ca acestea să fie contestate constituie o încălcare a dreptului la respectarea vieții private, garantat de art.

¹⁰ *Rotaru împotriva României HOTĂRÂRE *din 29 martie 2000*

¹¹ *Sunday Times contra Regatului Unit Hotărârea CEDO din 26 aprilie 1979,*

¹² *Hotărârea CEDO din 15 noiembrie 1996, Culegere de hotărâri și decizii 1996-V, p. 1627.*

¹³ *CEDO în cauza Devlin c. Marea Britanie*¹³, 30 octombrie 2001, 29545/95.

8 alin. 1 din Convenție¹⁴. Totodată, art. 8 alin. 1 din convenție este aplicabil atunci când este vorba despre stocarea într-un registru secret și comunicarea datelor privind "viața privată" a unei persoane¹⁵. Pentru a fi compatibil cu exigențele art. 8, un sistem de supraveghere secretă trebuie să conțină garanții stabilite de lege, aplicabile atunci când activitatea structurilor abilitate să supravegheze este controlată. Procedurile de control trebuie să respecte cât se poate de fidel valorile unei societăți democratice, în special principiul preeminenței dreptului, la care se referă în mod expres preambulul convenției. Aceasta înseamnă că orice ingerință a executivului în exercitarea drepturilor unei persoane va fi supusă unui control eficient, asigurat - cel puțin și în ultimă instanță - de către puterea judecătorească, care oferă cele mai largi garanții de independență, imparțialitate și procedură. Deoarece un sistem de supraveghere secretă destinat să protejeze siguranța națională, motivat de ideea apărării democrației, creează riscul de a o submina sau chiar de a o distruge. În plus, atunci când este vorba despre un sistem secret de supraveghere, un mecanism obiectiv de control poate fi suficient atâta timp cât măsurile rămân secrete. Persoana trebuie să aibă la îndemână o cale de atac numai atunci când măsurile au fost făcute publice¹⁶.

35. Interdicția ca o persoană să se adreseze justiției atunci când, prin acte care privesc, într-o mai mare sau mai mică măsură, securitatea națională, îi sunt încălcate drepturi și libertăți ale omului sunt în contradicție cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în special cu prevederile art.6 și art.13. Interpretând art. 13 în lumina propriei jurisprudențe, Curtea a stabilit că doar pentru cererile ce pot fi considerate "întemeiate" din punct de vedere al convenției este necesară existența unui remediu în dreptul intern¹⁷. Art. 13 solicită ca în fiecare țară să existe un mecanism care să permită persoanei remedierea în plan național a oricărei încălcări a unui drept consacrat în convenție. Această dispoziție solicită deci o cale internă de atac în fața unei "autorități naționale competente" care să examineze orice cerere întemeiată pe dispozițiile convenției, dar care să ofere și reparația adecvată, chiar dacă statele contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere în ceea ce privește modalitatea de a se conforma obligațiilor impuse de această dispoziție. Calea de atac la care art.

¹⁴ Hotărârile *Leander împotriva Suediei* citată mai sus, pag. 22, alin. 48, *Kopp împotriva Suediei* din 25 martie 1998, *Culegere 1998-II*, pag. 540, alin. 53, și *Amann împotriva Suediei*

¹⁵ Hotărârea *Leander împotriva Suediei* din 26 martie 1987, seria A nr. 116, pag. 22, alin. 48

¹⁶ Hotărârea *Klass și alții împotriva Germaniei*

¹⁷ Hotărârea *Cakici împotriva Turciei* [GC] nr. 23657/94, alin. 112, CEDO 1999-IV

13 face referire trebuie să fie "efectivă" atât din punct de vedere al reglementării, cât și al rezultatului practic¹⁸.

36. Totodată, considerăm că există o neconcordanță între prevederile normei contestate și prevederile altor legi în vigoare de incidență, deoarece chiar art. 1 din Legea nr. 793-XIV, stipulează imperativ că scopul contenciosului administrativ este apărarea dreptului persoanei în spiritul legii și orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său recunoscut prin lege, de către o autoritate publică, se poate adresa instanței de contencios administrativ pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei. Iar potrivit Art. 16 al. (1) statuează, că persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

37. Art. 17 al. 2 și 3 din Legea cu privire la secretul de stat¹⁹, stabilește cu precizie, că decizia de secretizare a informațiilor poate fi contestată la organul sau la persoana cu funcție de răspundere ierarhic superioară, la Comisia interdepartamentală pentru protecția secretului de stat sau în instanța de contencios administrativ. În cazul respingerii cererii înaintate în ordine ierarhică, cetățeanul sau persoana juridică are dreptul să conteste în instanța de contencios administrativ decizia organului sau a persoanei cu funcție de răspundere ierarhic superioară. Dacă una dintre aceste autorități recunoaște secretizarea drept neîntemeiată, informațiile respective urmează a fi desecretizate în modul stabilit de prezenta lege. Iar cererea se examinează în instanța de contencios administrativ conform prevederilor Legii contenciosului administrativ.

38. Art. 7 al.6 din Legea securității statului²⁰, prevede că Persoana care consideră că drepturile și libertățile ei legitime au fost lezate sau exercitarea lor a fost limitată în mod neîntemeiat sau a fost încălcată procedura exercitării lor de către organul (persoana oficială) care a exercitat măsuri de asigurare a securității statului, are dreptul să se adreseze în organul securității statului ierarhic superior, la procuratură sau în instanța judecătorească în modul stabilit de legislație. Iar, pe de altă parte art. 17 din lege, prevede că informațiile secrete sînt puse la dispoziția Președintelui Republicii Moldova, Președintelui Parlamentului, Prim-

¹⁸ Hotărârea Wille împotriva Liechtenstein [GC]m nr. 28396/95, alin. 75, CEDO 1999-III).

¹⁹ Legea cu privire la secretul de stat¹⁹ Nr. 245 din 27.11.2008

²⁰ Legea securității statului nr.618-XIII din 31.10.95

ministrului, Procurorului General, Președintelui Curții Supreme de Justiție, precum și a persoanelor cu funcții de răspundere ale autorităților publice de către persoanele cu funcții de răspundere ale organelor securității statului împuternicite în acest scop, în volumul și în modul stabilit de legislație.

39. Raportînd dispozițiile legale contestate la normele constituționale și legale interne, precum și la normele internaționale în domeniu, Avocatul parlamentar notează că exigența *previzibilității legii* privește modul de receptare a conținutului actelor normative de către corpul social, în sensul de înțelegere a acestora, norma juridică trebuind să fie clară, inteligibilă, întrucât cei cărora li se adresează trebuie nu doar să fie informați în avans asupra consecințelor actelor și faptelor lor, ci să și înțeleagă consecințele legale ale acestora.

40. Cu referire la dreptul comparat al altor state, în special Curtea Constituțională Română²¹, a fost declarate neconstituționale actele administrative și anume sintagma "*cele care privesc apărarea și securitatea națională*" cuprinsă art.5 alin.(3) din Legea contenciosului administrativ nr.554/2004. Totodată, Curtea Constituțională Română²² s-a pronunțat în reglementarea anterioară a Legii contenciosului administrativ, constatînd, că art.2 lit.a) teza a treia partea întâi din Legea nr.29/1990, potrivit căruia actele administrative referitoare la „*siguranța internă și externă*” a statului sînt neconstituționale.

IV. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

41. Pentru considerentele expuse, călăuzindu-mă de prevederile art. 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari, art.4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit.a) din Codul jurisdicției constituționale *solicit* exercitarea controlului constituționalității sintagmei „*la securitatea națională a Republicii Moldova*” cuprinsă în art. 4 lit.e) din Legea cu privire la contenciosul administrativ Nr. 793 din 10.02.2000.

Cu înalte considerațiuni,



Aurelia GRIGORIU
Avocat parlamentar

²¹ Curtea Constituțională din România, Decizia Nr.302 din 1 martie 2011

²² Curtea Constituțională din România, Decizia nr.293 din 1 iulie 2004